

نوسازی تئوریک سیاست اصلاح‌گرا

چراییانه ۱۱۰ امضایی رأی‌روزنه گشا اهمیت دارد؟

حمیدرضا جلابی‌پور

استاد جامعه‌شناسی دانشگاه تهران

بیانیه ۱۱۰ امضایی جمعی از دغدغه‌مندان توسعه و مردم‌سالاری در ایران در دفاع از روزنه‌گشایی در انتخابات ۱۴۰۲ با گذشت تنها یک روز از انتشارش واکنش‌های انتقادی و حمایتی گسترده‌ای را موجب و موضوع گفت‌وگو در حلقه‌ها و گروه‌ها و احزاب و شبکه‌های اجتماعی و تیترو رسانه‌های هر سه جریان بزرگ سیاسی کشور شد و بیش از بیانییه‌های تحلیلی دیگر در سال‌های گذشته مورد توجه (اعم از انتقادی و حمایت‌گرانه) قرار گرفت. چرا چنین شد و وقتی ادبیات نسبتاً فنی آن گروه‌های مرجع مدنی و سیاسی را هدف می‌گرفت و برای مخاطب وسیع نبود؟ به نظر من از جمله به چهار علت مهم‌تر می‌توان اشاره کرد:

محتوای بیانییه، راهبردی و استدلال محور و دارای غنای نظری و تجربی است. نشانه‌ای از این که لااقل بخشی از نیروهای جوان‌تر مصلح و توسعه‌گرا در ایران دارای نظریه تغییر اصلاح تدریجی گرا هستند و این نظریه تغییر را متناسب با وضعیت کنونی ساختاری و نهادی حاکمیت و جامعه ایران و با بهره‌گیری از آخرین دستاوردهای نظری و تجربی جهانی روزآمد کرده‌اند. در متن نوعی نوسازی پایه نظری و ارتقای بنیه تئوریک سیاست اصلاح‌گرا دیده می‌شود که نشانه مبارکی است از اینکه حامیان آن در ادبیات دهه ۹۰ میلادی و توصیه‌های برآمده از اجماع واشنگتن و حکمرانی خوب و گذارگرایی که اساساً برای نظم‌های دسترس‌سی باز (و نه نظم دسترس‌سی محدود ایران) است نمانده‌اند، متناسب با تحولات نظری و تجربی در ایران و پساخازن عربی و جهان روزآمد کرده‌اند و از ساختارها و زمینه‌های نهادی در حاکمیت و جامعه متکثر ایران تصویر واقع‌نگرانه‌ای دارند. حتی کسانی که با استدلال‌های متن مخالفند نمی‌توانند جدیت و اهمیت‌شان را انکار کنند.

دغدغه ایران و زندگی ایرانیان دال مرکزی متن است. امضاکنندگان به‌مطالبه‌فهرست کردن آرزوها اکتفا نمی‌کنند، دغدغه تحقق عملی‌شان را هم دارند و برای ایران و در جهت ترویج این رویکرد و نگاه و باز کردن روزنه حاضرند از آبروشان مایه بگذارند. به‌ویژه در شرایطی که خالص‌سازان و براندازان و گذاری‌ها در سطح آرزوندیشی‌می‌مانند.

این که ۱۱۰ امضاکننده با کیفیت و شناسنامه‌دار پای یک بیانییه تحلیلی سه‌هزار کلمه‌ای و متنی راهبردی را امضا کنند، در هر شرایطی اهمیت سیاسی و گفتمانی دارد و آن را شایسته توجه می‌کند.

سرمایه اخلاقی تعدادی از امضاکنندگان (مثلاً مهدی غنی و محمد ترکمان، سرمایه فکری‌شان (از جمله محمد فاضلی، محمد مهدی مجاهدی، مقصود فراستخواه، علی هنری و محمد امین نیک‌جو)، تجربه سیاسی‌شان (از جمله اعضای ارشد چند حزب)، و شمار زیادی از نسل جدیدی از اصحاب رسانه و فعالان سیاسی که دارای سوابق روشن و بعضاً بنیه نظری معتدله‌اند، ترکیبی ساخته‌است که متن‌شان را پر اهمیت می‌کند. حتی کسانی که با پیشنهاد متن همراه نیستند، نمی‌توانند کیفیت امضاها را انکار کنند. در متن بیانییه، توافق‌گرایی (به جای ستیزگرایی)، تدریجی‌گرایی، آرمان‌گرایی واقع‌نگرانه، سمیراندیشی در کنار هدف‌اندیشی، ائتلاف‌های حل مسئله‌ای، بلندمدت‌گرایی و دغدغه مصلح‌ملی بر جستگی ویژه‌ای دارد که تاکنون، به قدر کافی مورد عنایت مصلحان توسعه‌گرا و مردم‌سالار نبوده است و امضاها ی پایین بیانییه نشانگر تقویت رویکردی است که در سال‌های پیش رومی‌تواند بیابد.

در این بیانییه تحلیلی حتی یک بار نام جبهه اصلاحات و اصلاح‌طلبی نیامده است و صرفاً از مصلحان توسعه‌گرا دعوتی استدلال محور شده است که در انتخابات ۱۴۰۲ روزنه‌گشایی کنند و با مصوبه جبهه اصلاحات که در تهران لیستی به نام جبهه داده نشود، تعارضی ندارد. با این حال، لیست امضاکنندگان نشان می‌دهد که وجود این گرایش جدی در میان رهبران و نهادهای بدنه نیروهای اصلاح‌گرا و مدنی و روشنفکری قابل انکار نیست. نوعی تکثر راهبردی در جریان اصلاح‌گرا شایسته به رسمیت‌شناسی است که ضمن روشن بودن تمایزشان می‌توانند ائتلاف و همکاری جبهه‌ای هم‌داشته باشند، همان‌طور که بخشی از این جریان می‌تواند از ائتلافی از نیروهای میانه برای شکل‌گیری اقلیتی با کیفیت توسعه‌گرا در مجلس حمایت کند.

گفتار سیاستمداران

رایزنی برای لیست واحد میانه‌روها

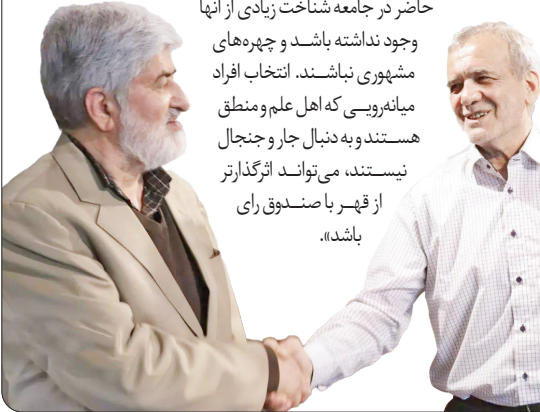
علی مطهری و مسعود پزشکیان

مواضع انتخاباتی خود را اعلام کردند

گروه خبر: علی مطهری و مسعود پزشکیان، نواب رئیس مجلس دوره دهم و از اعضای شاخص فراکسیون امید دوره قبل پارلمان که برای انتخابات مجلس دوازدهم تأیید صلاحیت شده‌اند، در یک نشست مشترک رسانه‌ای بر شکل‌گیری ائتلافی از چهره‌های میانه‌رو و عقل‌گرا و واقعیت‌گرا برای انتخابات یازدهم اسفند تأکید کردند. پزشکیان و مطهری در این نشست که در دفتر سایت «انصاف‌نیوز» برگزار شد، شکل‌گیری اقلیت میانه‌روها در مجلس آینده را الزم‌نگار دانستند.

مطهری: نندروها مانع احیای برجام شدند

علی مطهری در این‌باره گفت: «طیف‌های مختلف جریان میانه‌روها برای ایجاد یک ائتلاف در انتخابات پیش‌رو در حال رایزنی و مشورت هستند. این امید وجود دارد که رایزنی‌های صورت‌گرفته به نتیجه‌ی مثبتی برای ارائه یک لیست واحد منجر شود.» به گفته وی، «میانه‌روها افراد عقل‌گرا و معتمدلی هستند که واقعیت‌گرا بوده و به دنبال شعارگرایی نیستند. آنها در پی اصلاح امورند و خود را در مقابل افراط و تفریط تعریف می‌کنند. آنها تلاش می‌کنند که سمت تفریط کردن و بی‌تفاوتی نباشند و از طرف دیگر در مقابل افراطی‌گری‌هایی که در چند سال اخیر مشکلات جدی برای کشور ایجاد کرد، می‌ایستند. همه کسانی که رویه و تفکری مبتنی بر میانه‌روی دارند و تفکر سیاسی معتدلی را دنبال می‌کنند، ذیل این جریان قرار می‌گیرند. برای نمونه، مدیرانی که قائل به ایجاد توازن میان شرق و غرب هستند و از اینکه به دلیل دشمنی به غرب در دامان شرق بیفتیم، گریزان هستند و یا برعکس، میانه‌رو محسوب می‌شوند. میانه‌روها در پی آن هستند تا با ایجاد توازنی در سیاست خارجی رفع تحریم‌ها را دنبال کنند. در واقع آنها به دنبال این هستند که هر چه زودتر کشور به حالت طبیعی خود بازگردد. آنها بر خلاف جریان مقابل‌شان از تحریم‌ها استقبال نخواهند کرد و به دنبال این نیستند که به زندگی مردم سختی‌هایی بیش از این‌را تحمیل کنند. آنها ایجاد‌رفاهی نسبی برای مردم را در سرلوله‌ی برنامه‌های خود دارند.» مطهری در ادامه با اشاره به مواضع تندروها که مجلس یازدهم و دولت سیزدهم را در دست دارند، گفت: «در نقطه مقابل میانه‌روها، افرادی هستند که صرفاً شعار می‌دهند و توجهی به عواقبی که کارهایشان برای مردم ایجاد می‌کند ندارند و به همین خاطر، فرصت‌های بسیاری را از دست می‌دهند که نمونه‌های بسیاری از آن را در همین چند سال اخیر شاهد هستیم. برای نمونه، در موضوع برجام در خرداد ۱۴۰۰ تقریباً کار احیای آن به اتمام رسیده بود اما تندروها شعار دادند که می‌خواهیم توافقی بهتری را به دست بیاوریم و صبر کنید تا دولت جدید بیاید. پس از روی کار آمدن دولت جدید هم ۹ ماه کار معطل ماند و در نهایت شرایط دنیا تغییر کرد و در عمل فرصت‌ها را از دست داد. این جریان رادیکال سختی‌های غیر ضروری را بر مردم تحمیل کرده‌اند و این نوع سختی‌ها بر اثر بی‌تدبیری‌هایی است که بر مردم تحمیل شده است.

وجود نداشته باشد و چهره‌های مشهوری نباشند. انتخاب افراد میانه‌رویی که اهل علم و منطق هستند و به دنبال جار و جنجال نیستند، می‌تواند اثرگذارتر از قیصر با صندوق رای باشد.»

تیتریک

HEADLINE ONE

۲

گزارش یک

ملاقات‌های سیاسی برای پایان دادن به جنگ غزه

آتش‌بس نزدیک است؟

محسن صالحی‌خواه

گزارشگر هم‌میهن

در حالی که خاورمیانه روزهای پر تنش را پشت سر می‌گذارد و گفت‌وگوها برای پایان دادن به جنگ در غزه ادامه دارد، ملاقات‌های فشرده دیپلماتیکی به‌طور جداگانه میان سران و مقامات کشورهای قطر، ترکیه، اردن، آمریکا و امارات برگزار شده است. از سوی دیگر، روز گذشته در خبری رسمی اعلام شد که رئیس سازمان اطلاعات مرکزی آمریکا برای دور جدیدی از مذاکرات با میانجیگری قطر درباره آتش‌بس در ازای آزادی گروگان‌ها توسط گروه حماس، به قاهره می‌رود. دیوید بارنات، رئیس سرویس اطلاعات خارجی اسرائیل (موساد) نیز در این گفت‌وگوها حاضر خواهد بود. انتظار می‌رود خروجی این دیدارها، حصول یک توافق و پایان جنگ در غزه باشد. از هفتم اکتبر که عملیات حماس تحت عنوان طوفان الاقصی آغاز شد، برخی ناظران و تحلیل‌گران نگران واکنش سخت اسرائیلی‌ها بودند. رژیم صهیونیستی خیلی زود عملیات انتقامی خود را کلید زد و نوار غزه را تحت شدیدترین حملاتی قرار داد که تا پیش از آن سابقه نداشت. مدارس، بیمارستان‌ها و منازل مسکونی بی‌توجه به اصول جنگی و حقوق بین‌الملل بشردوستانه که به محاصرات و درگیری‌های نظامی اختصاص دارد، هدف قرار گرفتند. در حمله اسرائیل به غزه، بیش از آنکه اعضای حماس هدف قرار بگیرند، اشخاص غیرنظامی به شهادت رسیدند. تاکنون بیش از ۲۸ هزار نفر در این جنگ کشته شده‌اند. بیش از ۱۳۰۰ روز از آغاز این جنگ می‌گذرد که طولانی‌ترین جنگ غزه است. آفریقای جنوبی از اسرائیل برای نسل‌کشی در غزه به دیوان بین‌المللی کیفری لاهه شکایت کرده و این پرونده در جریان است. بسیاری از مردم دنیا در شرق و غرب جهان، اقدامات اسرائیل در کشتار مردم فلسطین را محکوم می‌کنند. بنیامین نتانیاهو، نخست‌وزیر اسرائیل و کابینه افراطی او، از طرف خانواده‌های گروگان‌های اسرائیلی که نزد حماس هستند، تحت فشار قرار دارند. خارج از مرزهای اسرائیل نیز برخی کشورهای دیگر در تحولات فلسطین، در تلاش هستند که به این درگیری و کشتار غیرنظامیان پایان بدهند. در آخرین تحولات فلسطین، اسرائیل خود را آماده یک حمله همه‌جانبه به شهر رفح می‌کند، رفح نقطه نوزی مرز غزه و مصر است که پس از آغاز حملات اسرائیل و شعلهور شدن آتش جنگ در غزه، صدها هزار نفر از غیرنظامیان فلسطینی به آنجا پناه آورده‌اند. با توجه به پایبند نبودن اسرائیل به اصول جنگ و هدف قرار دادن اهداف غیرنظامی، نگرانی‌های زیادی برای وقوع یک نسل‌کشی دیگر در جنوب نوار غزه وجود دارد. گفت‌وگوهای اخیر، با توجه به تحولات جاری فلسطین، حمله به رفح، وضعیت گروگان‌های اسرائیلی و آتش‌بس در غزه انجام شده است.

ملاقات بایدن و پادشاه اردن

روز گذشته جو بایدن در واشنگتن میزبان عبدالله دوم پادشاه اردن بود.

هک بهارستان نشینان

سایت‌ها و سامانه‌های مجلس مورد حمله سایبری قرار گرفتند

حراست قوه‌مقننه نیز مورد توجه قرار گرفت. این نامه در تاریخ ۴ مهر سال گذشته درباره اعتراضات سال گذشته بود که به موضوعات مختلفی، از «رصد اطلاعاتی کارکنان دفاتر و نمایندگان» گرفته تا «جمع‌آوری سطل‌های زباله پیرامون مجلس جهت جلوگیری از آتش‌زدن» و «شناسایی دونفر از عواملی که پیامک تهدیدآمیز به نمایندگان ارسال کرده بودند» پرداخته بود. در این میان چت‌های برخی از کارمندان مجلس را هم منتشر کردند. این جزئیات توسط روابط عمومی مجلس تکذیب شد و اعلام کردند که این اسناد دستکاری شده‌اند.

روابط عمومی مجلس طی اطلاعیه‌ای درباره از دسترس خارج شدن سایت‌های مجلس اعلام کرد: «سایت مجلس شورای اسلامی و خبرگزاری خانه ملت از صبح امروز [دیروز] بلاهیل حملات سایبری، هک و از دسترس خارج شده است. ابعاد این موضوع توسط تیم‌های فنی کارشناسی در حال بررسی بوده و بزودی اطلاع‌رسانی‌های لازم صورت خواهد گرفت. بررسی اولیه این تصاویر نشان می‌دهد که برخی از این اسناد دستکاری شده و غیرقابل استناد است. به این صورت که هرکجا احتمالاً از طریق دسترسی محدود به برخی اسناد، اسناد واقعی را دستکاری کرده‌اند. همچنین روابط عمومی مجلس عصر روز گذشته اقدام به انتشار لیست حقوق ۲۹۰ نماینده مجلس کرد. طبق این لیست حقوق نمایندگان به ۲۶ میلیون تومان نمی‌رسد و کمترین حقوق بیش از ۵ میلیون تومان بود. البته اینطور به نظر می‌رسد که روابط عمومی مجلس لیستی را منتشر کرده که حق دفتر در آن لحاظ نشده است.

به‌عنوان نمونه در فایلی که با‌عنوان حقوق نمایندگان در خرداد ۱۴۰۲ منتشر شد یک ستون با‌عنوان جمع‌نهایی حاوی اعداد غیرواقعی درج شده است که در اسناد پرداختی مجلس وجود ندارد. «موضوعات مالی که در این میان مطرح شده بود، شائبه حمله هکری توسط افراد غیرنوفدی را افزایش داد و برخی از صاحب‌نظران رسانه‌ای مانند عباس عبدی واکنش متفاوتی به حمله سایبری به سایت‌های مجلس نشان دادند. عباس عبدی در صفحه شخصی خود اعلام کرد: «در ماجرای هک سامانه‌ها یا سایت‌های مجلس

گزارش دو